

DOKTORANDSKÉ ŠTÚDIUM

Forma prijímacej skúšky:

Pohovor pred prijímacou komisiou / interview with the examination board.

Rámcový obsah prijímacej skúšky:

Prezentácia výskumného projektu a (tematické zameranie, metodologické východiská, orientácia v pramennej báze, znalosť širšieho historického kontextu). Slovenskí uchádzači o doktorandské štúdium absolvujú časť pohovoru v anglickom jazyku. Pohovor so zahraničnými uchádzačmi je vedený v anglickom jazyku, pokiaľ nie je dohodnuté inak.

Presentation of the research project (topic, methodological aspects, orientation in sources and as well as in a broader historical context). The Slovak applicants are expected to conduct part of the interview in English. In the case of foreign applicants, the interview is in English unless the parties agree otherwise.

Spôsob vyhodnocovania výsledkov prijímacej skúšky:

Zohľadňuje vedomostné predpoklady na vedeckú prácu, komunikačné predpoklady (komunikácia v rodnom jazyku, v anglickom jazyku, pracovná znalosť jazyka prameňov), osobnostné predpoklady (efektívna komunikácia, tímová práca, skúsenosti s akademickou mobilitou). Pri hodnotení bodovým rebríčkom HÚ SAV rešpektuje odporúčanú metodiku FiFUK. Na základe bodového poradia delí uchádzačov do kategórií a) vyhovel-prijať, b) vyhovel-neprijať pre nedostatok miest, c) nevyhovel.

Following aspects are considered: knowledge required for academic practice, communication skills (communication in English language, ability to understand the language of sources), effective communicational skills, teamwork skills and experience with scholarly mobility). The grading scale follows recommended pattern of the Faculty of Arts of the Comenius University. After the interview, applicants are divided into following categories: a) passed – to be admitted, b) passed – not to be admitted due to a lack of positions, c) did not pass.

**Témy doktorandského štúdia
externej vzdelávacej inštitúcie
v akademickom roku 2024/2025**

Filozofická fakulta, Univerzita Komenského Bratislava

**študijný odbor historické vedy
študijný program slovenské dejiny**

Interné doktorandské štúdium:

Školiteľ/Supervisor: Pavol Hudáček, PhD.

Stredoveká spoločnosť v Uhorsku. Pôvod, zmeny a zánik jednotlivých sociálnych skupín na kráľovských alebo cirkevných majetkoch v 13. – 14. storočí / Society in the Medieval Kingdom of Hungary: Origin, Changes, and Disappearance of Social Groups and Categories on Royal or Church Estates in the 13th–14th Centuries

Téma dizertačnej práce vychádza z hospodársko-sociálnych dejín stredoveku a je zameraná hlavne na výskum štruktúry a podoby uhorskej spoločnosti v rámci transformačných procesov, ktoré prebiehali za vlády Arpádovcov a Anjouovcov. Doktorand si po konzultácii so školiteľom zvolí konkrétnu kategóriu/kategórie ľudí (napr. kráľovskí populi, kondicionári, dvorníci, dušníci, synovia jobagiómov, servienti a pod.) a spracuje jej pôvod, prípadne zmeny a zánik. Výskum sa môže zamerať aj na konkrétne územie alebo jednu cirkevnú inštitúciu (napr. komitát, kráľovský majetok, biskupstvo, kláštor a pod.), ktoré budú slúžiť ako výskumná sonda v rámci širších socio-právnych zmien uhorskej spoločnosti. Bude nutné prehodnotiť teoretické koncepty predchádzajúceho bádania a kriticky sa pozrieť aj na tzv. služobnícku organizáciu v Uhorsku. Pri spracovaní tejto témy je možné zohľadniť aj stredo-európsky kontext (komparácia so spoločenskou situáciou v Poľsku a Českých krajinách). Podmienky: znalosť slovenského jazyka, latinčiny, anglického jazyka (min. B2), znalosť maďarčiny je veľmi vítaná. Výhodou je schopnosť čítať stredoveké pramene v origináli.

The dissertation delves into the economic and social history of the Middle Ages, focusing on the structure and form of Hungarian society during the transformative periods of the Árpád and Anjou dynasties. Collaborating with the supervisor, the PhD student will select a specific social category (e.g., royal populi, condicionarii, udvarniks, dušníci, filii jobagionum, servientes, etc.) to explore its origins, changes, and disappearance, if any. The research may also concentrate on a specific territory or a single ecclesiastical institution (e.g., county, royal estate, bishopric, monastery, etc.) as a research probe within the broader socio-legal changes of Hungarian society. Theoretical concepts of previous research need reevaluation,

including a critical examination of the so-called servant organization in the Kingdom of Hungary. The Central European context, involving a comparison with the social situations in Poland and the Czech lands, can be considered in treating this topic.

Requirements: Knowledge of Slovak, Latin, English (min. B2), and familiarity with Hungarian are highly desirable. The ability to read medieval sources in the original is an advantage.

Školiteľ/Supervisor: PhDr. Martin Štefánik PhD.

**Mesto a jeho hospodársko-sociálny rozvoj v 13. – 15. storočí (príklad konkrétneho mesta) /
The Medieval Town and Its Economic and Social Development in the 13th–15th Centuries
(Example of a Concrete Town)**

Téma dizertačnej práce bude zameraná na konkrétne mesto po konzultácii so školiteľom. Vítaná je vlastná aktivita pri výbere konkrétneho mesta (alebo skupiny miest). Základný rámec hospodársko-sociálneho rozvoja tvoria mestské privilégia, ich renovácie, postupné rozširovanie alebo redukovanie. Na základe listinného materiálu (najmä spory a sťažnosti mj. s okolitou šľachtou alebo miest navzájom) je možné vyhodnotiť ich fungovanie resp. úskalia ich uplatňovania v konkrétnej oblasti. Pri mestách s dobre zachovaným mestským archívom je možné zúženie témy (budovanie mestského chotára a vývoj mestského majetku, mestské príjmy a výdavky, štruktúra a aktivity obyvateľstva) s dôrazom na neskoršie obdobia. Potrebná je schopnosť práce so stredovekými prameňmi v latinskom a nemeckom jazyku. Vítaná je znalosť maďarčiny.

The dissertation will focus on a specific town, to be chosen in consultation with the supervisor. The doctoral student is encouraged to independently select a particular town or a group of towns. Economic and social development will be explored through the lens of urban privileges, examining their renovation, gradual expansion, or reduction. Drawing on documentary material, especially disputes and conflicts involving the nobility or between towns, provides insights into their functioning or the challenges in their application within a specific area. For towns with well-preserved archives, the topic can be refined (e.g., district construction, property development, income and expenditure, population structure, and activities) with an emphasis on later periods.

Requirements: Proficiency in working with medieval documentary sources in Latin and German is necessary, and knowledge of Hungarian is welcomed.

Školiteľ/Supervisor: Svorad Zavarský, PhD.

Baroková latinská historiografia na Slovensku – historické dielo Františka Kazyho SJ (1695–1759) / Baroque Latin Historiography: The Historical Works of Franciscus Kazy SJ (1695–1759)

Cieľom dizertačnej práce bude dôkladná obsahová, pramenná, štylistická a jazyková analýza historického diela Františka Kazyho SJ – dejín Trnavskej univerzity (*Historia Universitatis Tyrnaviensis*, 1737) a trojzväzkového kompendia uhorských dejín v rokoch 1601–1681

(*Historia Regni Hungariae*, 1737, 1741, 1749). Kazyho dielo sa bude v práci interpretovať v kontexte uhorskej i európskej historiografie prvej polovice 18. storočia. Súčasťou práce môže byť aj preklad časti historického diela F. Kazyho do slovenčiny. Vyžaduje sa dobrá znalosť nemčiny alebo angličtiny, ako aj výborná znalosť latinského jazyka.

The doctoral dissertation aims to conduct a detailed analysis of the contents, sources, style, and language present in the historical works of Franciscus Kazy SJ. This includes his history of the University of Trnava (*Historia Universitatis Tyrnaviensis*, 1737) and the three-volume compendium detailing the history of the Hungarian Kingdom in the period 1601–1681 (*Historia Regni Hungariae*, 1737, 1741, 1749). The interpretation of Kazy's works should be grounded in the context of both Hungarian and European historiography during the first half of the eighteenth century.

Requirements: Candidates are expected to possess a good working knowledge of German or English. Additionally, an excellent command of Latin is essential.

Školiteľka/Supervisor: Diana Duchoňová, PhD.

Kriminálne delikty žien v Bratislave v 18. storočí / Criminal Offences of Women in Pressburg in the 18th Century

Cieľom dizertačnej práce je spracovanie ženskej kriminality v mestskom prostredí hlavného mesta Uhorska, Bratislavy. Kriminalita žien má svoje špecifiká, ženy sa podieľali takmer na celom spektre trestných činov v minulosti a zároveň existovali trestné činy, ktoré úzko súviseli so ženským svetom – medzi ne patrilo zabitie dieťaťa (infanticídium) či bosoráctvo. Historicko-antropologické spracovanie tejto problematiky môže načrtnúť nové chápanie postavenia žien v meste práve prostredníctvom výpovedí o kriminálnych činoch. Osobitosti mestského prostredia Bratislavy umožňujú sledovať napríklad námezdné robotníčky či služobníctvo. Práca tak prispeje aj k veľmi potrebnému poznaniu žien na okraji spoločnosti. Podmienka: znalosť latinčiny, nemčiny, anglického jazyka.

This dissertation aims to explore women's criminality in the urban environment of Pressburg, the capital of Hungary. Women's involvement in a wide spectrum of crimes in the past, coupled with crimes closely related to the female world such as infanticide or sorcery, adds specificity to this study. A historical-anthropological analysis of this issue can offer a new understanding of women's position in the city by examining accounts of criminal acts. The unique aspects of Pressburg's urban environment allow for the tracing of female wage laborers or servants. Consequently, this work will contribute to much-needed knowledge about women on the margins of society.

Requirements: Knowledge of Latin, German, and English.

Školiteľka/Supervisor: Diana Duchoňová, PhD.

Sonda do šľachtickej reprezentácie na príklade rodu Erdődy v 17. storočí

Probe into the Representation of Nobility: The Example of the Erdődy Family in the 17th Century

Cieľom dizertačnej práce je analýza sociálneho, ekonomického, kultúrneho a symbolického kapitálu rodu Erdődy prostredníctvom jej reprezentácie v 17. storočí. Reprezentáciu chápeme ako jav komunikácie, prostredníctvom ktorej sa snažíme rekonštruovať jednanie v historickom ponímaní. V dizertačnej práci sa bude sledovať spoločenská a politická reprezentácia prostredníctvom sondy na vybraných členoch rodu v ich osobnej korešpondencii, testamentoch, a zachovaných účtoch. Podmienka: znalosť maďarského jazyka, latinčiny, nemčiny, anglického jazyka.

The objective of the dissertation is to comprehend the social, economic, cultural, and symbolic capital of the Erdődy family as represented in the 17th century sources. Representation is viewed as a communication phenomenon, allowing for the reconstruction of historical negotiations. The dissertation will investigate social and political representation by examining selected members of the family through their personal correspondence, wills, and existing accounts.

Requirements: Knowledge of Hungarian, Latin, German, and English.

Školiteľka/Supervisor: Gabriela Dudeková Kováčová, PhD.

Pohlavné ochorenia ako sociálno-zdravotnícky problém na prelome 19. a 20. storočia na území dnešného Slovenska / Venereal Diseases as a Social and Healthcare Problem at the Turn of the 19th and 20th Centuries in the Territory of Today's Slovakia

Cieľom dizertačnej práce je výskum zmien terapeutických a regulačných postupov proti šíreniu pohlavných chorôb, s dôrazom na vnímanie príčin a sociálnych dôsledkov venerických ochorení a s tým spojených stereotypov v sledovanom období v kontexte Rakúsko-Uhorska resp. Československa. Súčasťou dizertačnej práce budú prípadové štúdie vybraných inštitúcií (napr. špecializované zdravotnícke zariadenie, nevestinec, dobročinný spolok apod.). Vítaná je komparácia vybranej inštitúcie na území dnešného Slovenska a v inom regióne Habsburskej monarchie resp. jej následníckych štátov. Okrem archívnych materiálov k vybraným inštitúciám a dobovej medicínskej i zdravotnícko-osvetovej literatúry (vrátane dobovej tlače), sú dôležitými prameňmi aj beletria, memoáre a korešpondencia.

Od uchádzača/ky sa očakáva základný prehľad politického a sociálneho vývoja Slovenska v sledovanom období; okrem znalosti slovenského/českého a anglického jazyka je pre výskum obdobia do roku 1918 potrebná schopnosť pracovať s prameňmi v maďarskom a/lebo nemeckom jazyku.

The objective of the dissertation is to investigate changes in therapeutic procedures and regulations against venereal diseases, with a special focus on their causes, social consequences, and stereotypes during the late 19th and early 20th centuries in the context of

Austria-Hungary and Czechoslovakia. Case studies of selected institutions (e.g., specialized medical facilities, brothels, charity societies, etc.) will be integral to the dissertation. A comparison of selected institutions in the territory of today's Slovakia with similar examples in other regions of the Habsburg Monarchy or its successor states is encouraged. In addition to archival material on selected institutions, contemporary medical, health, and educational literature (including the press), memoirs, correspondence, and fiction will serve as important sources for analysis. The candidate is expected to have a basic overview of the political and social development of Slovakia in the period under review.

Requirements: Knowledge of Slovak/Czech and English, the ability to work with sources in Hungarian and/or German is necessary for research into the period up to 1918.

Školiteľ/Supervisor: PhDr. Michal Schvarc, PhD.

Percepcia Slovenska v britskej politike. Viedenská arbitráž a jej dôsledky z perspektívy Londýna / The Perception of Slovakia in British Politics (1938–1939): The Vienna Award and Its Consequences from the Perspective of London

Veľká Británia bola jedným zo štyroch signatárov Mníchovskej dohody, ktorá vo svojom druhom dodatku sankcionovala vyriešenie problému maďarskej a poľskej menšiny v Československu v priebehu jesenných mesiacov roku 1938. Hoci Londýn napokon nefiguroval medzi rozhodcovskými mocnosťami, dianie v podunajskom priestore naďalej sledoval a vyhodnocoval. Cieľom dizertačnej práce bude analýza modifikácie paradigiem britskej politiky v sledovanom období prostredníctvom aplikovania konštruktivistických teórií medzinárodných vzťahov. Na príklade viedenskej arbitráže si bude adept/ka interného doktorandského štúdia klásť otázky súvisiace so zmenami pohľadu Londýna na Slovensko v rámci špecifických skupín aktérov, ktoré mali relevantný vplyv na rozhodovanie britskej politiky. Nevyhnutnou podmienkou je znalosť anglického jazyka. Ovládanie ďalších svetových, prípadne regionálnych jazykov (maďarčina) je výhodou.

Great Britain was one of the four signatories to the Munich Agreement, which, in its Second Amendment, sanctioned the resolution of the problem of the Hungarian and Polish minorities in Czechoslovakia during the autumn months of 1938. Although London did not ultimately figure among the arbitrating powers, it continued to monitor and evaluate events in the Danube area. The aim of this dissertation will be to analyse the modification of British policy paradigms during the period under review through the application of constructivist theories of international relations. Using the example of the Vienna Award, the internal PhD candidate will ask questions related to changes in London's view of Slovakia within specific groups of actors that had a relevant influence on British policy decision-making.

Requirements: Knowledge of English, proficiency in other world or regional languages (e.g. Hungarian) is an advantage.

Školiteľ/Supervisor: PhDr. Michal Schvarc, PhD.

Nemecké družstevníctvo na Slovensku 1918–1945 / German Cooperative System in Slovakia (1918–1945) / Deutsches Genossenschaftswesen in der Slowakei (1918–1945)

Cieľom dizertačnej práce bude skúmanie procesu zakladania a mechanizmu fungovania nemeckých družstiev (najmä peňažných a potravných) na Slovensku ako jedného z prvkov národnej identifikácie nemeckej národnostnej menšiny na Slovensku a jeho podpora zo strany Nemeckej ríše. Nejde vôbec o ojedinelý fenomén, Nemecko takto po porážke v 1. svetovej vojne začalo podporovať nemecké menšiny v stredovýchodnej Európe a vytvárať si vojnou oslabenú mocenskú bázu. Uvedená problematika nie doteraz dostatočne preskúmaná, pionierskou prácou v tejto oblasti je publikácia Bernda Robioneka *Ethnische Ökonomie im politischen Spannungsfeld. Das deutsche Genossenschaftswesen in der Vojvodina (1922–41)*, Hamburg 2019, ktorá by mohla poslúžiť ako báza pre predloženie vlastného výskumného projektu zameraného na vybranú, užšie špecifikovanú sféru politicko-ekonomických ako aj sociálnych praxí. Predpokladá sa hlbší záujem o hospodárske a sociálne dejiny a predbežná orientácia v téme. Podmienkou je znalosť nemeckého jazyka (min. B2), slovenského/českého jazyka.

The aim of the dissertation is to investigate the process of establishment and the mechanism of functioning of German cooperatives, especially money and food cooperatives, in Slovakia (1918–1945). This exploration is viewed as one element contributing to the national identification of the German minority in Slovakia and its support by the German Reich. This phenomenon is not isolated; following its defeat in the First World War, Germany began supporting German minorities in Central Eastern Europe to rebuild a power base weakened by the war. The issue at hand has not been sufficiently explored, and the pioneering work in this field is Bernd Robionek's "Ethnische Ökonomie im politischen Spannungsfeld. Das deutsche Genossenschaftswesen in der Vojvodina (1922–41)," Hamburg 2019, which could serve as a basis for submitting an independent research project focusing on a selected, more narrowly specified sphere of political-economic and social practices. A deeper interest in economic and social history and a preliminary orientation in the topic are assumed.

Requirements: Knowledge of German (min. B2) and Slovak/Czech.

Školiteľ/Supervisor: Ján Hlavinka, PhD.

Priestorová analýza a druhá vlna deportácií Židov zo Slovenska (1944–1945) / Spatial Analysis and the Second Wave of Deportations of Jews from Slovakia (1944–1945)

Cieľom dizertačnej práce bude skúmať tzv. druhú vlnu deportácií Židov z územia ľudáckej Slovenskej republiky s využitím metód *digital humanities*. Dizertačná práca bude skúmať priestorové dáta súvisiace so skúmanou problematikou s využitím Geografického informačného systému (GIS), čiže nástroja, ktorý sa využíva na získavanie, analyzovanie, vizualizáciu a manažment dát s priestorovým alebo mapovým vyjadrením (priestorové informácie). Práca bude zameraná na konkrétne výskumné otázky súvisiace so skúmanou

problematikou druhej vlny deportácií Židov zo Slovenska, počas ktorej boli zo Slovenska do nacistických koncentračných a vyhladzovacích táborov deportované tisícky obetí. Predpokladá sa záujem o problematiku holokaustu na Slovensku, predbežná orientácia v téme a doteraz vydané literatúre, ako aj znalosť práce s PC. Podmienkou je aj základná znalosť softvéru QGIS a ochota zdokonaľovať sa vo využívaní tohto softvéru. Podmienka: znalosť slovenského jazyka, anglického jazyka (min. B2), znalosť práce s PC a základná znalosť bezplatného softvéru QGIS a ochota zdokonaľovať sa vo využívaní uvedeného softvéru. Znalosť nemčiny príp. ďalších svetových jazykov je výhodou.

The aim of the dissertation is to investigate the so-called second wave of deportations of Jews from the territory of Slovakia (1939–1945) using digital humanities methods. The study will examine spatial data related to the issue using a Geographic Information System (GIS), a tool for acquiring, analysing, visualizing, and managing spatial/map representation. The thesis will focus on specific research questions related to the second wave of deportations of Jews from Slovakia, during which thousands of victims were deported to Nazi concentration and extermination camps. An interest in the Holocaust in Slovakia, preliminary orientation in the topic and existing literature, as well as knowledge of PC work are assumed. Basic knowledge of QGIS software and a willingness to improve its use are also prerequisites. Requirements: Knowledge of Slovak and English (min. B2), PC skills, and a basic understanding of the free QGIS software; knowledge of German or other world languages is an advantage.

Školiteľ/Supervisor: PhDr. Ľudovít Hallon, DrSc.

Obchodná a priemyselná komora v Banskej Bystrici a sociálno-ekonomický vývoj stredného Slovenska v medzivojnovom období / Chamber of Commerce and Industry in Banská Bystrica and Socio-Economic Development of Central Slovakia in the Interwar Period

Cieľom dizertačnej práce je výskum a zhodnotenie významu Obchodnej a priemyselnej komory (OPK) v Banskej Bystrici pre hospodársky a sociálny vývoj stredoslovenského regiónu v medzivojnovom období. Úlohou doktoranda bude vypracovať obraz vývoja OPK v Banskej Bystrici po vzniku ČSR, najmä na základe pramenného výskumu rozsiahleho archívneho fondu komory v Národnom archíve v Bratislave. Ďalšou úlohou je zmapovať hlavné smery sociálno-ekonomického vývoja na strednom Slovensku, ktorý bol po roku 1918 negatívne ovplyvnený krízou hospodárstva, najmä likvidáciou časti priemyslu. Následne doktorand zhodnotí kľúčové segmenty aktivít OPK Banská Bystrica s cieľom prekonať negatívne javy v hospodárstve a podporiť sociálny rozvoj sledovaného regiónu. Doktorand zároveň vyhodnotí reálne výsledky týchto aktivít. Teritoriálne bude výskum zameraný na oblasť pôsobnosti OPK Banská Bystrica, ktorú v roku 1919 vymedzili regiónmi bývalých uhorských žúp, konkrétne oravskej, liptovskej, zvolenskej a tekovská župy, ako aj slovenských častí hontianskej, novohradskej a gemerskej župy. Keďže veľká časť agendy OPK Banská Bystrica

bola aj po roku 1918 vedená v maďarčine a v nemčine, práca na uvedenej téme vyžaduje aspoň základnú znalosť uvedených jazykov.

The aim of the dissertation is to research and evaluate the significance of the Chamber of Commerce and Industry (ChCI) in Banská Bystrica for the economic and social development of Central Slovakia during the interwar period. The doctoral student's task is to explore the development of the ChCI in Banská Bystrica following the establishment of Czechoslovakia, especially through archival research of the extensive Archival Fund of the Chamber in the National Archive in Bratislava. Another objective is to delineate the primary directions of socio-economic development in Central Slovakia, which was adversely affected by the economic crisis, particularly the disposal of part of the industry after 1918. Subsequently, the doctoral student will assess the key segments of the ChCI's activities in Banská Bystrica aimed at overcoming negative economic phenomena and promoting social development in the monitored region. The doctoral student will also evaluate the tangible results of these activities. The research will focus on the scope of the ChCI in Banská Bystrica, which, in 1919, defined the regions of the former County of the Hungarian Kingdom, namely Orava, Liptov, Zvolen, and Tekov Counties, as well as the Slovak parts of Hont, Novohrad, and Gemer Counties. Since a significant portion of the ChCI's agenda in Banská Bystrica was conducted in Hungarian and German after 1918, working on this topic requires at least basic knowledge of these languages.

Requirements: Knowledge of Slovak and English (min B2), reading proficiency in Hungarian and German.

Témy doktorandského štúdia na akademický rok 2024/2025 schválila Vedecká rada Historického ústavu SAV, v.v.i. na svojom zasadnutí dňa 18.01.2024.

Bližšie informácie: <https://fphil.uniba.sk/pk/doktorandske-studium/prijimacie-konanie-na-ar-20242025/>